

Trinn 1- vedlegg 5: Speidermetoden 1

Speiderbevegelsen har som mål å utvikle mennesker til å bli ansvarlige samfunnsborgere. For å få dette til brukes en egen arbeidsmetode, speidermetoden, som forklarer hvordan vi som ledere skal organisere og lede speiderarbeidet. Speidermetoden er med andre ord et verktøy som brukes for å ivareta målet med og det unike i speiderarbeidet. Den er bygget på en måte som gjør det både morsomt og enkelt for speidere og å lære seg noe.

Speidermetoden består av åtte elementer:

- Forpliktelse gjennom lov og løfte
- Learning by doing
- Bruk av patruljesystemet
- Friluftsliv
- Samfunnsengasjement
- Symbolikk, rammer og lek
- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter
- Medbestemmelse og ansvar

Alle elementene i speidermetoden vil bli grundig gjennomgått i løpet av Trinn 1, Trinn 2 eller Trinn 3 i grunntreningen. For å gi deltakerne en forståelse av helheten i speidermetoden, gjennomgås alle elementene i Trinn 1. Det finnes flere ulike måter å gjøre dette på. En mulighet er å lage et puslespill med alle 8 elementene i en sirkel med speiderliljen i midten

På Trinn 1 skal deltakerne få en grundigere gjennomgang av følgende elementer i speidermetoden:

- Learning by doing
- Friluftsliv
- Symbolikk, rammer og lek

Disse tre elementene er beskrevet grundig nedenfor. Lederveiledningen om speidermetoden vil være et godt hjelpemiddel for å formidle speidermetoden og speiderlederens rolle i de ulike elementene.

Learning by doing

Med "Learning by doing" mener vi at speiderne lærer gjennom egne handlinger og får erfaringer som danner grunnlaget for personlig utvikling. Som leder velger vi metode og lederstil i overensstemmelse med speiderens modenhet overfor oppgaven.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speiderne involverer seg aktivt i arbeidet og programmet
- at speiderne gjennom egne handlinger samler seg erfaring som kan danne grunnlaget for personlig utvikling og anvendelse i andre sammenhenger
- at speiderne utvikler og bruker egne ferdigheter og kunnskaper til å løse nye utfordringer

Vær bevisst på hvilken lederstil og innfallsvinkel du har som leder. Hva fungerer best?

Dette:

- Læring er det viktigste
- Min måte passer nok best

- Dette greier de aldri
- Se på meg og gjør som jeg

Eller dette:

- Du motiverer ved små spørsmål speiderne/patroljen til å sette et mål
- Speiderne gjennomfører oppgaven på det nivået de klarer
- Speiderne gis anledning til å prøve og feile
- Speiderne får bruke fantasien
- Speiderne lærer å ta ansvar

Tips til veiledere: Les punktene ovenfor en etter en og la deltakerne reise seg på det punktet de mener kjennetegner lederstilen deres best.

For å levendegjøre programmet, må vi gå sammen med speiderne, gå bak dem, ved siden og av og til foran. Vi skal være den usynlige hjelperen. Vi må stille spørsmål: hva skal vi lære - hvordan - hvorfor. Vi må være motivasjonsfaktoren, oppmuntre til å tørre å sette i gang med nye emner, nye mål, nye utfordringer. Vi må bevisstgjøre for speiderne, ved våre spørsmål, at de lærer noe hele tiden og det er viktig at mål og de oppgaver som velges, gjøres av speiderne - lederen er tilretteleggeren.

Det vi driver med skal være lystbetont, går noe feil, så er det en erfaring. Gjort er gjort og spist er spist. Læringen blir ikke bedre om lederen står og forteller at: "var det ikke det jeg sa..." eller "jeg fortalte dere hvordan dere skulle gjøre det". Spørsmålet til speiderne blir heller hvorfor gikk dette galt. Viktig er det å passe på å trekke alle med, hvis det er en patruljeoppgave. Alle kan bidra, også de som ikke sier mye. Gi speiderne muligheten, ved å være spørsmålsstilleren som ved diskusjoner viser at oppgavene kan løses på mange måter, men lar speiderne gjøre det på sin måte. Vis tillit - dette klarer dere.

Learning by doing er altså en måte å lære på. Det er en annerledes måte, men en effektiv måte å nå målet med et helhetlig menneske som tenker og handler selvstendig. Derfor er det vår oppgave som ledere å la dette bli virkelighet, ikke en myte- "I did it my way"

Husk også:

Se	5 % huskes
Se og høre	15 % huskes
Se og høre og gjøre	80 – 100 % huskes

Friluftsliv

Friluftsliv betyr at en vesentlig del av speiderlivet foregår i naturen på naturens egne vilkår. Friluftsliv gir speiderne stadig nye utfordringer og muligheter til å ta egne beslutninger og ta vare på seg selv og andre. Det å være ute i naturen lærer speiderne å sette mer pris på det de har til daglig og ikke legger merke til (varmt vann, strøm osv).

Som ledere må vi passe på at aktivitetene tilrettelegges slik at den enkelte speider blir glad i å ferdes i naturen. Den enkelte speider skal få god kunnskap om naturen og respekt for naturens krefter og muligheter. Friluftsliv er en metode for å utvikle speiderne til å bli selvstendige og ansvarsbevisste!

Norsk friluftstradisjon bygger på det enkle friluftslivet, som gir opplevelser uten å etterlate spor i naturen. Dette er en mangfoldig og rik tradisjon som vi ønsker at speiderne skal oppleve og føre videre.

I alt Baden-Powell skrev, fremhevet han naturen som tumleplass for aktiviteter. Men det var ikke nok å ta med jenter og gutter ut i skogen og lære dem det som trengtes. Han ville forsøke å la dem få del i den spesielle atmosfære (ånd) som hersker i det friluftslivet som bare naturen kan by oss. "Gud har gitt oss naturens store bok å lese", sa han.

Mennesker som levde nær naturen, var viktige inspirasjonskilder for Baden-Powell. Naturen appellerer til urinstinket i mennesket, den er nøkkelen inn til et stort rike. En får tak i speiderånden gjennom det romantiske i woodcraft og naturstudier, mente han. Han førte guttene så langt som mulig tilbake til det primitive, ved å lære dem sporlesing, iakttakelse og sans for terrengets muligheter. Dette førte til at de ble stolte av arbeidet, de fikk selvtilit, ansvarsfølelse og trygghet.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren opplever læring i og gjennom friluftsliv
- at speideren får mulighet til å oppleve ulike typer av natur, slik at speideren opplever naturens mangfold
- at en vesentlig del av speiderlivet foregår i naturen på naturens egne vilkår
- at speideren får kjennskap til og respekt for naturen og dens sårbarhet
- at speideren engasjeres aktivt i å verne naturen
- at speiderne får oppleve stemninger og skjønnheten i naturen
- at speiderne prøver nye friluftaktiviteter og opplever gleden ved å være på tur

Symbolikk, rammer og lek

Symbolikk og rammer bruker vi for å skape en felles identitet, og for at speiderne skal oppleve at de er med i en større sammenheng. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø der speiderne lettere tilegner seg kunnskap, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Det er viktig at symbolikken og rammene samsvarer med speidingens verdigrunnlag.

Elementet symbolikk, rammer og lek er det mest sentrale punktet i speidermetoden for flokkarbeidet. Vi vil derfor se nærmere på læring gjennom lek og rammearbeid i egne økter.

Seremonier

Et viktig redskap i forhold til rammer og symbolikk er seremonier. En seremoni i speidersammenheng er en høytidelig handling, ofte med symbolsk innhold, som blir gjentatt etter samme mønster ved flere anledninger. Seremonien kan være knyttet til spesielle begivenheter i flokken eller inngå som fast innslag på møtene.

I enhetene har vi flere seremonier som skal minne oss om løfte vi har avlagt og hva speideren står for. Det er fint om seremoniene knyttes til rammen dere bruker i enhet.

Hvordan bør en seremoni være?

- Enkel og høytidelig
- Symbolsk innhold
- Lettfattelig, slik at budskapet kommer tydelig frem
- Lett å lære
- Kort. Hvis den trekker ut, svekkes interessen
- Den skal samle deltakerne om noe, derfor må det være ro og konsentrasjon før dere begynner
- Alvorsfylt i utførelsen
- Samlende
- Den må være godt forberedt, nøye planlagt. Ingenting må klikke
- De som skal delta med en oppgave, må instrueres på forhånd, slik at de vet hva som skal foregå og hvordan det skal foregå
- Bruk ikke seremonier for ofte

Dette er de vanligste anledningene for en seremoni:

- Åpning av møte
- Avslutning av møte
- Opptak av nye medlemmer i enhet
- Overgang fra en enhet til det neste
- Scouts' Own
- Leirbålinnvielse
- Utdeling av merker/utmerkelser
- Markering av fortjenestefull innsats
- Spesielle seremonier i forbindelse med rammen
- Fødselsdagsseremonier
- Begivenheter i lokalmiljøet, for eksempel flaggheising 17. mai

Formålet med en åpnings- og avslutningsseremoni:

- Trygghet: speideren møter noe kjent
- Harmoni: vi skaper en hyggelig og rolig stemning som start eller slutt på møtet
- Fellesskap og tilhørighet: seremonien gir følelse av fellesskap. Det er kun de som tilhører enheten som har anledning til å delta.

Tradisjon: seremonien er den samme over lang tid og tilhører enheten.

Ramme

Arbeidet i speideren bør ha en ramme. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø speiderne lettere tilegner seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Det å bruke rammer er spesielt viktig for bevere og småspeidere. Bruk av rammer er også med på å gjøre speidertiden i enheten morsommere og den er med på å skape et særpreg rundt det å være speider.

Historier og eventyr vil alltid sette fantasien i sving, både hos store og små. Det gir muligheter for innlevelse og videre tankeflukt, og vi kan trekke paralleller mellom personer og hendelser i historien og vår egen situasjon. Dette kan ofte gi større forståelse for både oss selv og andre.

Familienavn eller Kullnavn, navn på ledere, møtesteder og lignende som går igjen år etter år, gjør at småspeiderne fort føler seg hjemme i flokken og kjenner tilhørigheten i en gruppe. Bruk av rammer skaper tradisjoner som igjen gir trygghet.

Som leder vil du oppdage at en fast ramme gir deg mange ideer og mye hjelp til selve programplanleggingen. Det er mange måter å bruke rammer på.

Historien kan "dekke" hele programmet, men det kan virke anstrengende og gi liten fleksibilitet i flokkarbeidet. Dessuten kan småspeiderne etter hvert synes det blir kjedelig med den samme historien møte etter møte. Bruker du derimot rammen ved seremonier, åpninger, samlingsstund, bakgrunnshistorie ved lek og konkurranser, som motivasjon ved innlæring, som høytlesing/fortelling osv., har du større muligheter til å variere innholdet på møter og møtetyper.

Deler av historien egner seg kanskje ekstra godt som løypeopplegg eller til et spesialmøte. Den kan gi gode ideer til andre aktiviteter som hører hjemme i flokken.

Noen ganger vil du ha behov for "spesialrammer" eller temamøter enten som enkelthendelser eller som "prosjekter" over 1 – 3 måneder. Det er bare fint med litt variasjon og overraskelsesmomenter og det ødelegger ikke rammetradisjonen. Pass bare på å bruke rammen ved de faste postene og ved seremonier.

Det viktigste ved bruk av rammer er at speiderlederen føler at den rammen som velges brukt, er noe han eller hun kjenner seg igjen i og trives med. Da er det lettere å gi noe av seg selv og lederens glød og iver smitter over på speiderne.

Lek

Instruksjon i speiding bør mest mulig gis gjennom øvelser, leker og konkurranser. Lek er gøy, lek er alvor. Voksne leker for å koble av og samle nye krefter. For barn kan lek være en måte å uttrykke seg på. Lek er både fysisk og tankemessig aktivitet. Barn har stort behov for å bytte stilling ofte. De trenger et vekselspill mellom hvile og aktivitet. Gjennom leker kan de lære å fungere i sosiale sammenhenger.

I speidersammenheng er leken med sine fysiske, praktiske og sosiale aspekter et viktig virkemiddel for å nå målet vårt.

Leken kan gi:

- Bevegelse
- Positive opplevelser
- Moro
- Kunnskaper/ferdigheter
- Respekt for andres prestasjoner
- Ny viten om seg selv
- Evne til å ta seier/nederlag på en fornuftig måte
- Samspill med andre
- Lystbetonte møter og turer

Du bør tenke over hvorfor du skal ha en lek. Speiderne skal gjerne lære noe av en lek. Leken er kanskje det mest verdifulle hjelpemiddelet vi har til å utvikle karakteren. Den gir glede og godt humør, finner fram skjulte egenskaper, utvikler selvdisciplin, utholdenhet, konsentrasjon og mye mer.